

Урок «Стоп булінг» для учнів 1-8 класів

Мета: вироблення нульової толерантності до проблеми булінгу, розвиток співчутливого ставлення до жертв насилля, навички надання і отримання допомоги

Тривалість: 45 хв.

Обладнання і матеріали:

- комп'ютер, проектор для перегляду відео;
- відеоролики (1-2) для різних вікових груп;
- папір, олівці або ручки, катушка ниток;
- роздаткові матеріали (буклети, плакати, наліпки, карточки для комунікації)

План уроку

1. Вправа «Метод розстановки сил» (зробити на перерві перед початком уроку)
2. Перегляд відеороликів про булінг (10 хв.)
3. Обговорення теми (15 хв.)
4. Гра «Це булінг?» для 1-8 класів (5 хв.)
5. Робота з формулою «stop-talk-walk» для 1-8 класів (10 хв.)
6. Підведення підсумків заняття, гра «Павутинка» (5 хв.)

Метод розстановки сил

Виконує працівник ПТУЮ. Перед початком уроку попросіть кожну дитину на аркуші паперу написати прізвища чотирьох дітей, з якими вона хоче сидіти поруч за партою. А також прізвище того, кого вона вважає своїм найкращим другом. Отриману інформацію передайте вчителю. Коли вчитель проаналізує результати, то легко помітить, кого з дітей «забули», не згадали зовсім. Цей метод має назву «розстановка сил». Завдяки йому можна дослідити комунікацію в колективі й дізнатися, хто в класі жертва, хто агресор, хто є неформальним лідером, а від кого відвернулися однолітки.

Хід уроку

Доповідач (заходить до класу, де сидять учні, і коли всі зайдуть до класу – зачиняє двері і на дверях вішає плакат з червоним знаком «**СТОП БУЛІНГ!**»): Відтепер наш клас – зона, вільна від булінгу. Ми ж не впустимо злих булі до класу, правда?

(Представляється і починає урок): Доброго дня! Мене звати..., я .... І сьогодні ми з вами поговоримо про булінг. Як ви вважаєте, що таке булінг (цькування)?

(просить дітей пояснити, як вони розуміють поняття «булінг»).

Так, дійсно, кожен з вас має рацію. Якщо підсумувати усе що ми сказали, виходить, що булінг – це агресивна і вкрай неприємна свідома поведінка однієї дитини або групи дітей стосовно іншої дитини, що супроводжується фізичним і психологічним тиском.

А давайте дізнаємося, звідки взялося це незвичайне слово «булінг». Це слово прийшло до нас із англійських країн, де словом «**bully**» називають хулігана, забіяку, задираку, тобто людину, яка поводить себе погано, ображає інших та пакостить.

Я пропоную нам подивитися декілька відеороликів, в яких розповідається про шкільний булінг і побачимо, як же він виглядає. Адже деколи ми можемо навіть не розуміти, що те, що відбувається з нами – це булінг.

(дивляться відеоролики)

Відеоролики:

1-4 класи <http://autta.org.ua/ua/materials/material/V-deo--Kam-n--nozhits---pap-r-/>

5-8 класи <https://www.youtube.com/watch?v=FoV-97RFkTE> (1 половина)

<https://www.youtube.com/watch?v=espwzDTLVkE&t=14s>

https://www.youtube.com/watch?v=9de_ose8pig

Обговорення теми

Доповідач: Отже, щойно ми з вами переглянули два відеоролики, які висвітлюють проблему булінгу серед школярів. Давайте обговоримо підняті в мультфільмах теми та трохи більше дізнатися про таке явище, як булінг.

Ситуація з булінгом в Україні доволі невтішна. У 2017 році 7 з 10 дітей стикалися з булінгом в тих чи інших проявах (були жертвою або свідком). Крім того, існують **різні види булінгу**:

- ✓ Фізичний (завдання ударів, штовхання, пошкодження або крадіжка особистих речей)
- ✓ Психологічний (обзивання, глузування або висловлювання, якими ображається стать, раса або національність, виключення інших із групи, розповсюдження пліток або чуток)
- ✓ Кібербулінг (новий вид булінгу, який виник з приходом в наше життя соціальних мереж: образливі повідомлення з погрозами, відредаговані фотографії, блокування акаунтів, навіть шантаж).

Багато хто не надає булінгу значення. Але насправді це не просто пустощі або грубість, а особлива форма взаємин, яка з часом переростає в насильство.

Зовсім недавно Верховна Рада України прийняла Закон, яким закріпила поняття булінгу (цькування) та відповідальність за його вчинення. Булінг відтепер карається штрафом від 850 грн або громадськими роботами від 20 годин. Якщо булінг вчинять повторно протягом року або групою осіб, розмір покарання збільшиться до штрафу від 1700 грн або громадських робіт від 40 годин.

Якщо булінг вчинить дитина від 14 до 16 років, відповідатимуть його батьки. До них застосовуватимуть покарання у вигляді штрафу або громадських робіт.

Окремо передбачена відповідальність за приховування фактів булінгу (цькування) для керівників шкіл. Якщо керівник не повідомить поліцію про відомі йому випадки цькування серед учнів, до нього буде застосоване покарання у вигляді штрафу від 850 грн або виправних робіт до одного місяця з відрахуванням до 20 % заробітку.

Батькам та друзям буває дуже складно зрозуміти, що їх діти чи товариші стали жертвами булінгу, адже зазвичай вони нікому не розказують їх про свою проблему. Більшість жертв булінгу – це сором'язливі діти, які бояться говорити про свої хвилювання. Але завжди можна придивитися до зовнішніх ознак та поведінки дитини:

- ✓ Їй надсилають електронні листи та повідомлення з погрозами, публікують образливий контент на її сторінках в соц. мережах
- ✓ іграшки та особисті речі поламані та зіпсовані
- ✓ її одяг, зошити та підручники часто брудні та розірвані розірвані
- ✓ можна побачити синці і подряпини на тілі або жувальну гумку в волоссі

Запам'ятайте, якщо у вашого знайомого є ці або інші ознаки – необхідно невідкладно повідомити дорослих про те, що він може бути жертвою булінгу! Булінгу може зазнати будь-яка дитина у школі, але жодна не заслуговує на таке ставлення.

Допомогти жертві булінгу інколи досить просто. Перше, що ти можеш зробити,— **не підтримувати тих, хто знущається**. Твоє ставлення має бути таким, щоб ініціатори булінгу

відчули, що ти не погоджуєшся з тим, що відбувається. Якщо бачиш, що з когось насміхаються, допоможи йому вийти з цієї ситуації, покажи свою підтримку, скажи, що він чи вона не заслуговує на таке ставлення. Люди, яких ображають, часто почуваються самотніми — допоможи їм відчутти, що вони не одні.

Отже, ми поговорили про проблему булінгу в Україні, визначили його ознаки, а також дізналися, чому виникає булінг. Тепер давайте пограємо. Розділімося на 3 команди. Перша гра називається **«Це – булінг?»**. У ході гри ви спробуєте відрізнити дружні піддражнювання від булінгу.

Доповідач роздає учням склеєні смайлики. Жовтий смайл – не булінг. Червоний – булінг. Далі зачитує ситуації з карток, а учні показують відповідний смайлик (булінг чи не булінг).

Доповідач (підсумовує): Отже, ми побачили, що булінг суттєво відрізняється від типових конфліктів і непорозумінь між друзями або однокласниками. Булінг — це якщо:

- людині завдали болю, принизили фізично або словесно;
- така поведінка повторюється, хоча може статися й один раз;
- це було зроблено навмисно;
- людина, якій заподіяли шкоду, не може сама захистити себе.

А тепер я поділюся з вами секретною формулою, яка допоможе попередити направлену на вас агресію. Цікаво? Формула називається **«stop-talk-walk»**. Мені потрібно 2 бажачих. Хто хоче спробувати?

(Доповідач обирає пару для участі, ділить ролі (агресор і жертва) і зачитує класу правила)

І так, формула **«stop-talk-walk»** дуже проста. Коли булі починає провокувати конфлікт або розпалювати ворожнечу, потрібно виконати три простих кроки:

STOP: Зберігайте спокій! Ввічливо зупиніть кривдника, намагайтесь уникнути сварки. Ні в якому разі не вступайте з ним в бійку.

TALK: Говоріть спокійно і впевнено, покажіть силу духу. Зазначте прямо, що вам не подобається подібне ставлення до себе, і ви не збираєтесь цього терпіти. Повідомте агресора, якщо він не припинить свою поведінку, ви будете змушені повідомити дорослим (вчителям, батькам).

WALK: Якщо є можливість, зробіть вигляд, що вам байдуже і йдіть геть.

(Діти починають працювати з формулою: одна вигадує ситуацію і починає зачіпати іншу, в той час як інша з допомогою доповідача спокійно і ввічливо відповідає згідно з формулою. Потім вони міняються ролями і повторюють гру).

Підведення підсумків заняття

Доповідач (просить всіх підвестися і стати в коло):

Отже, ми з вами з'ясували, що називають булінгом, як його розпізнати і що робити в ситуації булінгу. Не треба соромитися зізнатися іншим, що ви страждаєте. Ви можете сказати про це дорослим, яким ви довіряєте, старшим товаришам, вчителям або шкільному психологу. Пам'ятайте, що коли кривдника не зупинити, можуть постраждати інші діти.

Ви маєте знати, що #булитинекруто. Зовсім не круто! Було б набагато ліпше, якби люди замість булінгу робили щось добре один для одного. Давайте об'єднаємося в єдине ціле – в паутинку на знак того, що ми разом виступаємо проти булінгу.

(Доповідач дає учням клубок і просить у довільному порядку передавати його із рук в руки, тримаючи частину нитки в себе, поки не обплутає усіх дітей).